

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre 3 ft.
Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.

A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyom-
dájában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

A kormányválság megoldása.

elséges Királyunk a hivatalos lap
vasárnapi számában a következő
legmagasabb kéziratokat méltóz-
tatott kiadni:

I.

Kedves Tisza! Magyar miniszteriumomnak
Általam mai napon elfogadott hivatali lemondása
folytán, önt, méltányolva Hozzáam intézett kérel-
mének indokait, magyar miniszterelnöki állásától
ezennel felmentem.

Közel tizenöt évi működése ez állásban már
maga is fényes bizonyítéka azon bizalomnak, mely
önt ez évek során át valamint Részemről, ugy
az ország részéről szakadatlanul kísérte, és méltá-
n: mert azon kiváló szolgálatok, melyeket ön,
nem egyszer nehéz körülmények között, önzésste-
len hazafias érzülettel, mély belátással és ön-
megtagadó feláldozó tevékenységgel Nekem, az
országnak és az egész monarchiának tett, való-
ban elismerésre méltók, és hálás emlékezetben
fognak maradni mindenkor.

Fogadjon ez elismerés és változatlan kegyel-
mem biztosítása mellett egyuttal legbensőbb kö-
szönetemet hű szolgálataitért, melyekre a hazafiai
kötelesség teljesítésének tiszta öntudatban tekint-
het vissza, mihez azon reményt fűzöm, hogy a
közügyektől ezentul sem fogja megvonni bő tap-
asztalata és tiszta hazaszeretete által sugalma-
zott közreműködését.

Kelt Budapesten, 1890. március 13-án.

Ferenc József s. k.

II.

Kedves gróf Szapáry! Önt ezennel magyar
miniszterelnökkéme kinevezem, és a miniszterium
alakítása iránti javaslatait elvárom.

Kelt Budapesten, 1890. március 13-án.

Ferenc József s. k.

Tisza Kálmán s. k.

III.

Magyar miniszterelnökköm előterjesztése foly-
tán, személyem körüli miniszteremmé báró Orczy
Béla, honvédelmi miniszteremmé báró Fejérváry
Gézát, kereskedelmi miniszteremmé Baross Gábort,
vallás- és közoktatásügyi miniszteremmé gróf
Csáky Albint, pénzügyminiszteremmé dr. Wekerle
Sándort, igazságügyi miniszteremmé Szilágyi Dezsőt,
horvát-szlavon-dalmátországi tárcanélküli minisz-
teremmé Josipovich Imrét újólag kinevezem, ille-
tőleg ezen eddig is viselt állásaikban megerősít-
tem, földmívelési miniszteremmé pedig gróf Bethlen
Andrást, Brassó és Szeben vármegyék főispánját
és szász ispánt ezennel kinevezem, és a belügy-
miniszterium vezetésével önt bízom meg.

Az illetőkhöz intézett kézirataimat további
intézkedés végett idezárom.

Kelt Budapesten, 1890. március 15-én.

Ferenc József s. k.

Gróf Szapáry Gyula s. k.

IV.

Kedves gróf Teleki! Magyar miniszteriumom
lemondása és saját kérelme folytán, önt belügy-
miniszteri állásától hű és buzgó szolgálatainak
teljes elismerése mellett ezennel felmentvén, ön-
nek egyuttal a titkos tanácsosi méltóságot díj-
mentesen adományozom.

Kelt Budapesten, 1890. március 15-én.

Ferenc József s. k.

A távozó Tisza.

Sajátságos gúnya az események véletlenének.
Tisza Kálmán, kinek annyiszor lobbantották sze-
mére kiméltlenül dühöngő elleni a politikai szösze-
gést, kész volt inkább lemondani fényes pozíciójá-
ról, semhogy adott szavát be ne válthassa. Pedig
a turini levél nem kevés támpontot szolgáltatott
arra nézve, hogy a kormányelnök az ellenzéknek
adott szava alól magát feloldottnak érezhesse.

A hazugság fegyverei, melyekkel az ellen-
zék Tiszát annyi erőszakossággal támadta, kez-

denek felemésztetni az igazság maró rozsdája
által és hogy takarja magát az ellenzék, nem kis
rafineriával, újabb valótlanosságokkal áll elő, azt
állítván, hogy Tiszát a korona ejtette el.

Valóban együgyűeknek kellene lennünk, hogy
elhagyjuk ezt az ellenzéknek. Hisz az ország törté-
nete nem mutat fel államférfiut, ki a nép szavát
a korona tanácsában annyira érvényesíteni tudta
volna! Tette ezt pedig még a legutóbbi időben
is oly sikerrel, melyet csakis ama rendíthetetlen
bizalom képes megmagyarázni, mellyel a koronás
király a magyar kormányelnökkel szemben visel-
tetett, mindenha és viseltetik a jelenben is.

Tisza Kálmán lemondott; de az ellenzék
vad toporzékolása által felvert por alig kezd fosz-
ladozni és az annyit becsmérelt férfi alakja már
is egyre tisztábbban és nemesebben kezd előtűnni.

Ugy látszik nincs messze az idő, hol leg-
nagyobb elleni is be fogják látni a bünt, melyet
ellene elkövettek. A szélsőbal egy előkelő tagja
— mint a lapokból hírlik — már is élénk ag-
gályoknak adott kifejezést a jövő fejleményei iránt.

Hát meglátjuk, mit hoz a jövő. Tartunk tőle,
hogy az ellenzék keserű csalódással fog vissza-
tekinteni e jövőből a multra. Mert ám tagadja
meg az ellenzék Tisza Kálmánnak minden érde-
mét, ha van még az igazságnak egy porszeme
benne, önzellenességét és a szabadelvű eszmék iránti
tántoríthatlan ragaszkodását el nem tagadhatja tőle.

Hatalmi túlkapást lobbantott az ellenzék neki
szemére! Pedig ha volt Tiszának hibája, e hiba
éppen az, hogy nagyon is elnéző tudott lenni.

Megmutatta, hogy a hazafiaság sokkal erő-
sebb benne, semhogy csak egy lépést is tudott
volna oly irányban tenni, mely kiméltetlen elle-
neinek megfékezésését célozta volna. Már pedig a
példa elég közel állott, a kísértés is elég nagy
volt, de bármennyire iparkodott is az ellenzék a
parlamentari szájkosárra rászolgálni, Tisza inkább
el tudta a leggaládabb inzultusokat is nyugodt
férfiassággal tűrni, semhogy képes lett volna a
parlament szabadságán csak egy szilánknyi csor-
bát is ejteni.

Tekintsünk röviden vissza arra a tizenöt évre,
mely alatt Tisza Kálmán erős kézzel és hajthatlan
szívós erélylyel vezette Magyarország ügyeit.
Kormányra léptének főindoka az ország pénzügyi
helyzetének javítása volt. Ki tagadhatná, hogy e
téren — különösen az utóbbi időben — páratlan
sikereket ért el. Nemcsak, hogy megmentette az
országot a pénzügyi bukástól, de emelte annak
hitelét oly mértékben, hogy a mit e téren az
utóbbi két-három év alatt tett, páratlanul áll a
legnagyobb nemzetek történetében.

Kormányzatának második főműködése az
Ausztriával való kiegyezésre vonatkozott. A vér-
mes remények, melyek a kiegyezési tárgyalások-
hoz fűződtek, nem valósultak ugyan, és maga
Tisza azok folyama alatt nem egy ízben bocsá-
totta a Felsőrend rendelkezésére tárcáját. Az önálló
nemzeti bank nem volt megvalósítható. Mindaz-
által a kiegyezés sok előnyt biztosított az or-
szágnak. Az osztrák nemzeti bankot osztrák-
magyarrá, a magyar érdekek iránt előzékeny-
nyé tette. A bank jegyein és az államjegyeken
is a magyar nyelvnek az ország államiságához
mértén a némettel egyenrangú hely jutott. Az
ország megkárosítását a vámrestitúciónál pedig
több millióval helyrehozta.

Igen nagy eredményeket ért el e tizenöt év
alatt a magyar állam közlekedési politikája is.
Vasuti hálózatunk Tisza kormányra léptekéig alig
egy-két vonalból állott. Ma pedig a hatalmas fő-
vonalakba egy szinte hatalmas vicinális vasut-
hálózat pályái fonódnak. Az államvasutak jöve-
delme lényegesen emelkedett és a zónarendszer
behozatala óta egész Európa figyelme felénk van
fordulva.

A földmívelési, ipari, kereskedelmi ügyekben
szinte nagy fordulat állott be. A kulturmezői
intézmény egész vidékeket tett termékenyebbé. A
gyáraknak adott kedvezmények új iparágakat ho-
nosítottak meg. Állattenyésztésünk felsegítettett
és a magyar állami méneseket csodálva emlegeti
az egész világ.

Az állami gépezet kerekerei sok tekintetben
javítottak. A közigazgatási bizottságok létesítése
összekötöttést teremtett az állami adminisztráció
közéi és a megyei önkormányzat tényezői kö-
zött. Létrejött a köztisztviselők kvalifikációjáról
szóló törvény, mely az értelmiségnek és a művelt-
ségnek megadta az állam igazgatásában a maga
jogait. A tisztviselők sorsát javította a nyugdíjtör-
vény, mely sok jogos sérelmet orvosolt.

A lefolyt tizenöt év a kultúra terén is érez-
tette magát. Tanintézeteknél nagy súly fektet-
tetett arra, hogy szellemük hazafias legyen és
hogy a magyar szó mindenív behatoljon. Az
állami és felekezeti szellem küzdelmének kiegyen-
lítésére nagy és sikeres kísérletek történtek. Min-
denképp biztosított az állami akarat érvényesíté-
lése. Kulturintézetek pedig, melyekre ma már
büszkén utalhatunk, ez idő alatt nagyban emel-
kedtek és folyton emelkedőben vannak.

És ha Tisza Kálmán mind e tevékenységek
körében nem gyakorolt is közvetlen befolyást,
szellemének és politikájának hatása nagyrészt
kérdés azon érdemből, a mivel kitűnő munkatársai
örökítették meg nevüket az ország történetében.

Tizenöt éven át képes volt a legnehezebb
körülmények között erős parlamenti többséget
bilincselni zászlajához és ennek támogatásával
a fontos reformművek egész sorozatát nemzetének
javára megvalósítani. Nevével össze volt kötve a
kormány állandóságának fogalma és ennek az or-
szág nem kis hasznát látta.

Mint határozottan szabadelvű férfi, mindig
bátran szembeszállt a reakcionárius befolyással
és e tekintetben nemzetének valóságos védőpajzsa
volt. Hányszor nem hallottuk e tizenöt év alatt
a reakció csatazaját, hányszor nem léptek elő-
térbe a retrograd eszmék, hol nyílt vakmerősé-
ggel, hol a szónoklás művészetének tetszetős me-
zébe burkolva, de mindig fenyegetőleg. Tisza min-
denkor sikeresen harcolt ellenük és neki köszön-
hető, ha állami intézményeinket a jelenben a mo-
dern demokratikus elvek szelleme lengi át. És
ami különösen nagy érdeme Tiszának, hogy ne-
velt maga körül egy oly politikai pártot, mely a
jövőben is fenn fogja lobogtatni a szabadelvű-
ség zászlaját és képes lesz a retrograd irányzat
képviselőivel szemben a harcot továbbra is sike-
resen folytatni. Nagy szükség van erre a mi el-
lenzékünkkel szemben, mely egyrészt a hajdani,
eszméiben megmerevedett nemesség sérelmes po-
litikájából, másrészt, és ami még fenyegetőbb, a
feudális eszmék bilincseiből szabadulni nem tud.

Tisza politikájának gondja mindenre kiter-
jedt, mi a magyar állam erősödését előmozdít-
hatta. Megteremteti a nemzeti államot, ez volt po-
litikájának vezérelve és ha államiságunk elleni
olykor-olykor erősebben érezték kezének súlyát,
ki merné közülünk bűnül róni fel neki e kiváló
érdemét.

Tisza Kálmán — megengedjük — nem volt
a szó teljes értelmében népszerű miniszter, de a
népszerűséget nem is kereste. Amit államférfiúi
meggyőződésében a nemzetre nézve szükségesnek
tartott, azt keresztülvitte a legnagyobb akadá-
lyokkal, sokszor a közvéleménnyel szemben is.
De megtörhetlen volt akarata fölfelé is és a mely
nemzeti követelményt időszerűnek tartott, érvé-
nyesítette mindig, ha még oly magas helyről jövő
ellenhatással kellett megküzdeni is. E mellett
királyát, hazáját mindig híven szolgálta és az al-
kotmányosság nagy alap gondolatához mindig ra-
gaszkodott.

Európának nincs ma — a német kancellárt
kivéve — államférfia, ki az összes külföld elis-
merését oly rendkívüli mértékben bírta, mint
Tisza Kálmán, kinek nagy államférfiúi tehetségét,
politikai jelentőségét a külföldi legkiválóbb lapok
a közelmúlt napokban oly szokatlanul meglepő
módon méltatták. És ami őt államférfiúi jelentő-
ségében reánk nézve különösen magas piedestálra
helyezi, hogy képes volt Magyarországnak a kül-
föld előtt oly tekintélyt szerezni, mely a birodalom
másik felét külpolitikai jelentőségben messze ár-
nyékba helyezi. Ezt az érdemet Tiszától senki el
nem tagadhatja. És ez oly annyira az ő szemé-
lyes érdeme, melyben még pártjával sem osztozik,

Itt tünik ki az ő nagy jelentősége az ellenzék vezérfőiről szemben, kiknek a nemzet komolyan gondolkodó része soha meg nem fogja bocsátani, hogy a parlamentben előidézett botrányos hajzáikkal politikai érettségüket és nemzeti presztízsi-zsínkat a külföld előtt annyira megkisebbitették.

Tisza visszalépésének örül az ellenzék, de velük együtt örülnek mások is: a magyar állami-ság eszméjének elleni. Van-e szó, mely képes volna Tisza Kálmánt inkább magasztalni, mint a tény, melyre itt csak egyszerűen utalni akartunk. Adná az ég, hogy a Magyarország elleni által támasztható zivatrok a jövőben is oly károsítás nélkül vonulnának el hazánk egén, mint midőn még Tisza Kálmán öröködt a magyar állam eszméje fölött.

P. B.

Hirek.

Királyi vendég ment vármegyénken keresztül e hó 15-én a déli órákban. Ugyanis a napolyi herceg, az olasz trónörökös szombaton félkilencor indult el Belgrádból és délen érkezett Ujvidékre. Itt Flatt főispán díszmagyarban jelent meg a pályaudvaron a katonai parancsnokok élén s francia nyelven üdvözölte a trónörökösöt. A nagyszámú közönségből sokan, ezek közt a selyemgyár olasz tisztviselői Evviva-val fogadták a herceget. A trónörökös a szalonkocsi lépcsőjén állva, szívesen megköszönte az üdvözlést s a főispán által bemutatott tisztelőre megjelentek némelyikét. Látható gyönyörrel szemlélte a főispán fényes díszmagyar ruháját. Ujvidéktől O-Keérg Balla főkapitány kísérte a trónörökösöt. Háromnegyed kettőkor Szabadkára ért a vonat, hol a polgármester, a honvédség s a közös hadsereg főtisztjei jelentek meg a pályaudvaron. A trónörökös és kísérete itt a vasúti ebédelőben megebedelt; az ebédet már előre megrendelték távirattal.

Kitüntetés. Ofelése a király, mint a hivatalos lap közli: Helbling Ferenc főellenőr, szabadkai állomásfőnököt, a zóna-rendszer elhelyeztetése alkalmával tanúsított ügybuzgalmáért a kőben arany érdemkeresztet tüntette ki.

Egyházmegyei hír. Tillinger György, gajdobrai földink, ezelőtt Jézus-társasági áldozár, az érseki megye köteleibe fölvetétt.

Vármegyei közgyűlés lesz e hó 27-én.

Szabadkai plébániák ügye. Szabadka városának a napokban tartott közgyűlésén Mamuzits Mátyás prépost-plébános egy ötszáz aláírással támogatott kérvényt terjesztett a tanács elé még öt tanyai plébánia felállítására iránt, mivel a három meglévő az 56,000 főnyi katolikus lakosság számára elégtelen. E célra 300,000 forint megszállását kérte. A tanács a kérelmet nem találta teljesíthetőnek, mert a jelenleg épülő igazságtügyi palota, templom, iskolák és kórház költségeire nagy összegeket költött s különben is a lelkészlak renoválására nemrég 5000 forint költött. A közgyűlés a tanács elutasító határozatát jóváhagyta. Ugyanezok Mamuzits kérvényt nyújtott be az iránt is, hogy az 1869 óta községiékké vált iskolák változtassanak át felekezetiékké. A közgyűlés azonban ekérvényt is elutasította.

Erdészeti kerületi tiszti gyűlés. Apatinban a m. kir. erdőhivatal folyó hó 12-én tiszti gyűlést tartott, mely gyűlésen az összes helybeli, egy kerületi tisztek részt vettek. A gyűlést Balázs Vince m. kir. erdőmester vendégszerető háznál kedélyes ebéd követte s ott a társaság a legjobb kedélyhangulatban este 7 óráig együtt maradt, miután a szeretetre méltó háziasszony s a bájos házikisasszony vendégszeretettel által a társaság együttmaradását fenntartották mindaddig, míg az összes társaság az „Andrész”-féle vendéglőben esti 7 órákor megtartandó halpaprikára el nem távozott. A halpaprikás igen jól sikerült, miután a társaság igen korán, azaz reggeli 4—5 óra felé kezdett oszlanozni. Jelen voltak Apatinból Balázs Vince m. kir. erdőmester, Káspár József közszeretben álló m. kir. főerdész, Pukács Antal főerdész (fizető számtiszt), Iváncs Bertalan erdőész (raktártiszt), wolfinaui Wolf Attila erdőész (számtiszt), Friebeisz Gyula m. kir. kezelő erdőszámtiszt, Sternád Ignác, Sóska Gyula, Trauer N. és Jausz Sándor erdő gyakornokok. Vidékről: Földes N. m. kir. főerdész Palánkáról, Kürty N. m. kir. főerdész Ujvidékről, br. Prónay Aurél m. kir. erdőész Doroszlóról, Zsunfia Vince m. kir. erdőész Bezdánból. Ott voltak még az erdészeken kívül Apatinból Jaisel Henrik szolgabíró és dr. Schmausz Antal ügyvéd.

Ritka jogeset. Szabadkán egy apát beperelt a fia, aki 2 esztendőig közös háztartásban lakott apjával s annak háztartását vezette, miután az öreg elmarta őt, 2 évi eszedberet beporlotta apját. A kapitányság a fiatal Sztantits Kálmánnak e cimen 280 forint meg is ítélte. A közig. bizottság az ítéletet helyben hagyta.

Helyreigazítás. A „Bácska” 20. számában az apatini halpaprikásból kimaradt, illetve téves neveket ezennel helyreigazítjuk. Kimaradt a névsorban a jelen voltak közül Schmausz Endréné alispánné öngyásága és dr. Schmausz Antalné öngyásága. Továbbá öv. Schmausz Károlyné helyett dr. Schmausz Károlyné volt nyomatva.

Szöllősgazdák figyelmébe. Heinrich József borászati vándortanító f. hó 22., 23. és 24-én városunkban fog időzni és a szőlőkezelés legújabb fogásait Mihelits Péter kísérleti telepen gyakorlatilag fogja bemutatni.

Március tizenötödikét az óbecsei magyar népkör bankettel tilte meg.

Közgyűlés. A ferenc-esatornai műmalmok részvénytársasága március 25-én Uj-Verbaszban tartja évi közgyűlését. 175 részvény után 200 frtjával 35,000 frt alap- és 3500 frt tartaléktöke van befizetve, melylyel 16,358 frt 13 kr tiszta nyereség éretett el. Nem tudjuk, van-e még az országban malom, mely a m. évben 50%-ot jövedelmezett?

Választás. A bácsi Tiszszabályozó Társulat e hó 15-én O-Kanisán tartott tisztújító ülésén Tóth József helyébe ennek 84 szavazata ellenében Gombos Béla óbecsei főszolgabíróvá választották meg 94 szóval, tehát 10 szótöbbséggel. Az alsó érdekeltég körében nagy az öröm.

Halálozás. Ó-Becsén Zsótér Andorné szül. Ginder Karolin f. hó 11-én életének 33. évében elhunyt. Férjén kívül négy kiskorú gyermek siratja korai halálát.

Zentán a gimnáziumi bizottságban megürrült öt tagsági helyre megválasztották: Boromisza János, Szabó László, Kozics István, Mester Lajos, Matkovits József. Tűz ütött ki f. hó 13-án Ujvidéken Zárity Julka házában, mely minden mentési kísérlet dacára, teljesen le is égett.

Közgyűlés. A zombori jótékony magyar nőegylet folyó évi közgyűlését a város ház kis tanácstermében március hó 25-én délután 3 órákor fogja megtartani. Tárgyai: 1. elnöki jelentés az egylet 1889. évi működéséről; 2. az 1889. évi számadások előterjesztése; 3. számvizsgáló bizottság kiküldése az 1890-ik évi számadások megvizsgálására; 4. az alapszabályoknak módosítása; 5. intézkedés a folyó évi karácsonyfa-ünnepély tárgyában.

Társadalom. Az ifjuság utolsó „pénteki” mulatságát szombaton fogja megtartani, még pedig a Vadaszkürtben; mert ezennel sokkal nagyobb méretekben fog megtartani. Már előre híre jár, hogy ezek a házas jellegű mulatságok, ha a sikarai köznyaraló elkészül, ott fognak folytatni.

Körrendelet. Több esetben tapasztaltatván, hogy az előforduló nagyobb szabású építkezések tervei nem a kellő módon és szakképzettséggel készítették el, úgy hogy azok a felülvizsgálat után hosszabb ideig tartó átdolgozásokat tettek szükségesre, mi lényeges idővesztéssel járt; tapasztaltatván továbbá az is, hogy éppen azért, mert a tervek hiányosak, az építkezésnél nehézségek és bonyodalmak állanak elő, melyeknek elhárítása legtöbb esetben sokkal nagyobb költségekbe kerül, mint a mennyit a jó tervek elkészítésére fölhívott, ahhoz értőnek díjazása okozhat: ezek folytán felhívom a vármegye közönségét, hogy jövőben ügyelettelen legyen arra, miszerint minden nagyobb szabású új építkezésnél a tervek elkészítése esetrel-estere e célra szerkesztett magán-építész által eszközöltessék; s minthogy az ily építkezések ellenőrzésére és felülvizsgálata alkalmából felmerülő költségekről, u. m. utiköltségekről, napidíjakról és építési pót díjakról sok esetben gondoskodva nincsen, jövőre nézve arra is figyelmeztetem a vármegye közönségét, hogy a gondos előrelátás követelménye, miszerint ezen költségek mindenkor az építkezésre szolgáló alap terhére, az építési költségvetésbe is felvétesse. Budapest, 1890. évi február hó 25-én. A miniszter helyett: Tibád s. k., államtitkár.

Testületi lemondás. Szabadka sz. kir. város színtügyi bizottsága, tisztjéről testületileg lemondott, mivel a városi tanács beterveztett javaslatait el nem fogadta.

Közgyűlés. Az országos vöröskereszt egylet bács hódásági főköja folyó hó 13-án d. e. 10 órákor tartotta meg a hódásági községi háza nagytermében rendes évi közgyűlését. Osztormayer József egyleti elnök a saját, valamint elnöktársa Jusits Lajosné urhölgy nevében is a megjelent tagokat szívesen szavakkal üdvözölte és miután a közgyűlés tárgysorozatát előterjeszté, azt megnyitottnak nyilvánította. A múlt évben tartott közgyűlésről felvett jegyzőkönyv felolvastatván, megjegyzések nélkül tudomásul vétetett, mire az egyleti gazda, Gritzmann Károly terjeszté elő a főkegyelet pénzügyi viszonyaira vonatkozó jelentését, melyből kiemelték, hogy az egylet készpénz vagyona 1889. év végére 447 frt 45 krt tesz ki. Az előterjesztett számadás helyesnek találtatván, a közgyűlés a gazdának a felmentvényt megadja és neki ügybuzgó működéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz. Ezután felolvastatták a központi igazgatóság részéről az év folyamán az elnökséghez érkezett különféle egyleti ügyekre és a kezelésre vonatkozó leiratok, melyek közül fölemlíttük az 1889. évi március hó 7-én kelt leiratot, melyben a központi igazgatóság a főkegyelet intézőinek legnagyobb elismeréséért fejezi ki. Örömmel konstatáljuk — így szól a leirat — hogy a főkegyelet, tisztikara és választmányi tagjainak valóban lelkes buzgalma mellett, fokozatosan gyarapodik és az egyleti eszmét tágasabb terere terjeszti ki. Megragadjuk ezen alkalmat, hogy a sikeres fáradozásaiért hazafias köszönetünket nyilvánítsuk, kifejezést adván egyúttal azon meggyőződésünknek, hogy a központi igazgatóság intencióinak és kitűzött céljai iránt a jövőben is szokott jóindulattal és érdeklődéssel fognak viselkedni. Végül több kisebb érdekű házi ügy elintézése után a közgyűlés a vezető elnökök életével véget ért. A központi igazgatóság fenti megleghangú elismerő soraihoz azon óhajunkat fűztük, vajha minden nemes és emberbaráti ügynek széles e hazában mindenütt oly lelkes szószólói és nagybuzgalmu vezérei lennének, mint a minökét a vöröskereszt egylet bács hódásági főkegyelete Jusits Lajosné urhölgy, Osztormayer József elnökök és Gritzmann Károly gazdatiszt személyében birni szerencsés, akkor a nemes eszmék elbirtott nagyva mindenütt terelhesse fáva nőne. r. t.

Nyugta. Az országos tanító-egyesület árválháza javára Gyurgyevó községből 1 frt 80 krt küldtek be. Céljához juttattuk.

Halálozás. Vettük a következő gyászjelentést: Alulírottak a maguk és számos rokonai nevében mélyen szomorodott szívvel jelentik a felejtethetlen jó anya, nagyanya, napa és nővernek öz. Lemhenyi Zsigmond Istvánné szül. Gfeller Annának f. évi március hó 14-én d. e. 12 órákor, életének 75-ik évében történt gyászszos elhunytát. A megboldogultnak hilt tetemei folyó hó 15-én d. u. 1/2 órákor fognak a rom. kath. sírkertben örök nyugalomra tetetni. Az engesztelő szentmiseáldozat pedig f. hó 17-én reggeli 1/2 órákor fog a Mindenhatóknak a rom. kath. plébánia templomban bemutatni. Áldás és béke hamvaikra! Ujvidék, 1890. évi március hó 14-én. Zsigmond Emma férj. Rehák Ödöné, Zsigmond Gyula, Zsigmond Etelka férj. László Ferencné, Zsigmond Dénes, gyermekei. Rehák Ödön, László, Ferenc, vejei. Gfeller Ferenc, fivére. Gfeller Fanny férj. Szalay Károlyné, Gfeller Sarolta férj. Uhlyarik Ferencné, nővérei és családjuk. Zsigmond Gyuláné szül. Mártonfi Vilma, Zsigmond Dénesné szül. Oltványi Emma, menyei. Rehák Anna, László Anna, Zsigmond Mariska férj. Pinterovits Jenőné, Zsigmond Ilonka, Vilma, Irén, Gyula, Vojtkó Pál, Mariska, Gyula, Janka, Flóra, Zsigmond Ernő, unokái. Ifj. Pinterovits Jenő, dédunokája.

Gyermek-színház. A Benedek Elek és Pósa Lajos kitűnő szerkesztésében megjelenő „Az én újságom” című képes gyermeklap hódásági kis olvasói folyó hó 13-án a polgári kaszinó nagytermében föllállított színpadon az iskolai könyvtár javára műkedvelői előadást tartottak. Színré került „Az ördög fia” című vígjáték Murrari Károlytól, mely nevezett lap folyó évi 5. számában jelent meg. Közreműködtek: Hausz Mariska, Hausz Paula, Trischler Hermin, Willmann Adél, Kármán Ilona, Will-

mann Valéria, Kovács Gizella, Wenk Fial és Rausch Alfréd. Továbbá „A csak-szócska” című dialóg, melyet Hausz Mariska és Willmann Adél adtak elő. Végül „A négy évszak” című némacsk, melyben a tavaszt: Rausch Adrienne, a nyarat: Korény Vilma, az őszt: Schmaucher Ilonka és a telet: Trischler Emma személyesíték. Az ifju műkedvelők többször érdemelték ki a nagyszámú jelenvolt közönség tapsait. Az apró színészek vetélkedtek egymással az értelmes előadásban és egyúttal bizonyosságot tettek arról, hogy mily szép haladást tettek a magyar nyelvben, mely a mi nyelvi viszonyaink közt valóban öröndetes és dicséretre méltó jelenség. Nyílt jelenetekben is tapsokra ragadták a nézőket és különösen „A csak-szócska” című dialóg keltett általános derűtséget és tetszést olyannyira, hogy jeles előadói, — a két pletykázó kávéénike személyesítői: Hausz Mariska és Willmann Adél — kacagató komolysággal előadott párbeszédét a közönség kívánatára ismételni voltak kénytelenek. Az előadás minden várakozást föllülmóan sikerült és e sikerben az oroszlanrészt az apró színészek dicséretes szorgalma mellett, a gyermek-színház dramaturgiát, rendezőjét és sugóját: Berger Anna kisasszonyt, a helybeli magyar kisednevelési egylet szorgalmas és buzgó óvónőjét illeti, ki az előadást fáradságot nem ismerő buzgalommal rendezte és kis gárdájával a közönségnek élvezetes órákat szerzett, a minnek elismeréséül a közönség az előadás végén szívesen ovációban részesíté. Az előadás a könyvtár javára 23 frt 50 krt jövedelmezett. r. t.

Temerinből írják: Szerdán vitték föl dr. Koda Sándor ujvidéki törvényszéki orvos és Rátvai L. fogházfelügyelő kíséretében a mi szerencsétlen hitvesgyilkos földes urunkat Ferbach Antal a lipótmezei tébolyházba. De nem ám azért, mert meg van zavarodva; hanem azért, mert az ujvidéki orvosok elmeháborodott-nak találták, ellenben az ő leletüket az országos közegészségügyi tanács nem találta ítéletmondásra elegendőnek, hanem kimondotta a szakszerű megfigyelés szükségét. Ezért vitték a gróf Széchennek jogutódját a lipótmezei nagy ház megfigyelő osztályába.

Öngyilkosság. Mult pénteken délelőtt Egy József, apatini illetőségű 26 éves fazekasság, Zomborban lakó néjnéjél f. hó 14-én délelőtt szíveim lötte magát s azonnal meghalt. Tettét állítólag a fölötti bánatában követte el, hogy pénzt elkártyázta. Mielőtt az öngyilkosságot elkövette volna, a következő buzgó levelet intézte édes atyjához: Ma bucsuzom el az élok világától. Szívem fájdalmait nem bírom tovább elviselni. Bocsánatot kérek mindazoktól, kik irántam jó indulattal viselkedtek. Bocsássanak meg, de engem várnak a más világban. Isteni és a világtól bocsánatot kérek e tettemért. Isten veletk. Egy József.

Színészeink holnap bucsuznak el városunktól a „Pepita” című operettel.

Ítélet. Az ujvidéki törvényszék március 13-án hirdette ki Dimitrievics Milos gyilkosa, Tomits Jása a „Zasztava” szerkesztője előtt, a három napi tárgyalás után meghozott ítéletet. Az ügyészi indítvány kötéltálati halálra szült, a törvényszék azonban hosszú megokolás után, a büntető törvénykönyv 278. §-át alkalmazta s életfogytiglani fegyházra, meg 10 évi hivatalvesztésre ítélte. Ugy a közzvaló, mint az özvegy és az elítelt felebbeztek. Ezen tárgyalás megint egy volt ama gyakran ismétlődő súlyos próbák közül, melyet az ujvidéki törvényszék mindenkor a magyar judicatura becsületére szokott kiállani.

Az eszéki német szintársulat engedélyt kér arra, hogy husvét után színházunkban 30 előadást tarthasson. A kapitányi hivatal a kérvényt azzal adta vissza, hogy előbb a színházat kérjék el a szintügyi bizottságtól.

Árverés van hirdetve Szabadkán március 27-ére, Csóka Sándor 2259 frtra becsült ingóságaira.

Szélhámoság a községeknél. A topolyai járás eber főszolgabírája Császár Péter, már régtől szemmel tartotta Barta ottani lakost, aki különösen a topolyai gyegyókat, de mellékesen más községbeli könyven hívókat is, tyúkkal, kalácsossal csalogatott egy Dél-bácskában felállítandó új telepre, ahol a falak szalonából lesznek, a kuthól sillert lúznak és a muzsikuss nem tányéroz. A vizsgálat során kintűnt, hogy itt a hatóság egy szervezkedett bűnbandával áll szemben. A nyomozás egy a fent dicsért főszolgabíró hatáskörében, mint Scossa szabadkai városi kapitány területén erélyesen folyik, s már eddig is számos jómadár és zsarolt pénz került a hatóság kezébe.

A háremtartó földit, Thiringert, akit az ujvidéki orgyilkossággal is gyanúsítanak, a napokban feledezt alatt Ujvidékre szállították. A pályaudvaron szembe találkoztott Bogdán Pál városi rendőrrel, az általa orvul meggyilkolt asszony férjével. A gonosz ember rögtön megismerte Bogdánt s éles hangon így szólt hozzá: „En löttem agyon a feleségedet!” Ujvidéken azt beszélük, hogy Thiringert felbérlették a gyilkosságra. Más verzió szerint pedig szerelmi csalódás adta a kezébe a gyilkos fegyvert.

Halmay Imre szintársulata pénteken kezdi meg Apatinban 8 előadásra terjedő szereplését. A bérlok száma eddig ötven.

Színház.

Csütörtökön Csiky társadalmi színművét: a „Proletárok”-at jó előadásban hozták színré. A hálás szerepeket nagyobbára tudták (még Kómvésné is) s így az előadás jól górdult. Különösen kiváltak N. Bodrogi Lina (Irén) és Halmay (Zátonyi Bence).

Pénteken Souppé „Boccaccio” operettjét adták. A cimszerepet (melyet rendszeren nő szokott játszani) Nógrádi adta. Minthogy az előadás az „Jutalomjátéka” címén volt hirdetve, azt reméltük, hogy nagyon jó Boccacciót látunk, de csak középszerűt kaptunk, aki több helyen (amit különben Nógrádtól nem szoktunk meg) stilyedő árnyalattal énekelt és a harmadik felvonásban meg is akadt. Fiamettát E. Kovács Ilka játszotta kedvesen. Ennek a zenekar olyan sikerrel támogatta, hogy hangjai megmaradtak a kellő niveau, de sokszor — különösen az együttesekben — nem érvényesültek. Egy-két ének-számmért tapsokat kapott. Kiss Pista (Pietro) kedélyeskedett és még sem volt igazán kedélyes. Deák (Lambertuccio) nem volt elég természetes. Kupléit sokszor újráták. Szekulics Edénak (Izabella) a szóke parókája jól illett. A karok — kevés kivétellel — jók voltak.

Szombaton játék került színi vígjáték”, azt aki Gené, „Kap dig nálunk is kapitány” mesej. Ezt konstatáljuk kifejezésére épít Kovács Ilka nyu ben jól megállta flor gróf volt is.

Vasárnap fel. Délután 4 or kancosos-t, este kancosos” előadás. Replik a gyermek dicséretet érdeme tásiért, Nagy G és Nagy Vilma, „Csikós”-nak sz (Bandi) mikor m vácis Ilka Rózi Péter Márton és Bálint, de Bagit szonyok jelenet

Szín

— Hadnagy snajdig jardelajoi — Pedig e szólja e magá. Ez az adom

Hogy Bagit sovány volt, anna A hölgyek „S ezt a sz

A hét s ovány kisasszonya

Hogyan nézi nak? Hiszen minde z tartozik.

A gyermek-e bolondabb alak, a repét, a többi min

Mialatt nő n — Bence arcán a azon járhatja az ez tinban sikerülni?

Kegy

Hiteles törté ki lehet deríteni és hősei maguk széde szerint (O-tek nyugvó helye sőt írásbeli fölk kell venni, mert veszünk valók g

Szjártó Ist följegyzéseit péld is belőlük II. k hály munkáját ismerem föl egy

Ó ugyanis redes intézett ellen, még pedig szerint az első tá Ó-Becse fölül jelt ágyuzás után, me ártott, visszavonni indította vissza.

Damjanics u kertelenül. Veszte a halottak száma este közfájdalmat teké 17-re ment. nyed ágyuzás alk el, vagy sebesült metődtek el, legal hamva Ó-Becsén

Bechtold 2-b tézte, de előbb fő bászra tette át. és hogy teljes s gyanus viselete o patok már jelentő szavonulást param cséről történvén, a

A harmadik Mészáros Lázár ber 11-én. E nagyozott nemzetőr ezredes Turja felé sége volt a magye dásnál, köztük két ki önkénytes közle ban. Ezek sem B nem itt volt a táb Szeptember 23-án honvéd halott, a sz egy önkéntes vadá gekkel ellátva, de s

Szombaton a „Charlotte kapitány“ című énekes vigjáték került színre. Hogy „legujabb énekes francia vigjáték“, azt csak a formára nézve ismerhetjük el, mert aki Genée „Kapitány-kisasszony“ operettjét látta (és pedig nálunk is régen és sokan látták), az a „Charlotte kapitány“ meséjében és zenéjében régi ismerősre talál. Ezt konstatáljuk azok kedvéért, kik a színlap „legujabb“ kifejezésére építve, hiában vártak új mesét és zenét. E. Kovács Ilka nyalka kis kapitány volt a játékban, éneken jól megállta helyét. Mellette Deák Péternek (Bellafior gróf) volt legnagyobb része az est sikerében.

Vasárnap két régi jó népszínművet elevenítettek fel. Délután 4 órákor gyermekek számára a „Vén bakancsos“-t, este meg a „Csikós“-t adták. A „Vén bakancsos“ előadásának pongyolósága mutatta, hogy a szereplők a gyermekek mérsékeltbb igényeivel számoltak. Dícséretet érdemelnek azonban Boross Frici jóízű alakításáért, Nagy Gy., aki a kántorban jó szerepre talált és Nagy Vilma, aki Lidit jókedvűen játszotta. — A „Csikós“-nak szépszámu közönsége volt. Kiss Pista (Bandi) mikor mérsékelt hangját, szépen énekelt. E. Kovács Ilka Rózsit melegséggel adta. Igen jó volt Deák Péter Márton csikós szerepében és Mátray, mint Kiss Bálint, de Bagit (Adolf) nem dícsérhetjük. A részeg aszszonyok jelenete tetszett.

— r — a.

Színházi bonbonok.

— Hadnagy ur! ez aztán a vádli! szól valaki egy snájdig jardelajdínánthoz.

— Pedig ezek még nem is a legerősebbjeim — szólja el magát a hadnagy ur. . . .
Ez az adoma nem Bagiról jutott eszembe.

*
Hogy Bagi a Charlotte kapitányban oly nagyon sovány volt, annak igen természetes a magyarázata. A hölgyek annyira tildőzték szerelmükkel. „S azt a szerelem tevő. . .“

*
A hét sovány esztendő is szerepel a „kapitány kisasszonyban“ — mint 7 tengerész apród.

*
Hogyan nézhette Kiss Pista Kovács Ilkát kapitány-nak? Hiszen mindene elárulja, hogy a gyenge nem-hez tartozik.

*
A gyermek-előadást az halljuk, hogy csak a legbolondabb alak, a Fricike fogta fel komolyan a szerepét, a többi mind tréfának vette.

*
Mialatt mi nagy megilletődéssel szemléljük Halmay — Bence arcan az intrikus lelki küzdelmét — ő talán azon járta az esztét: hogyan fog a bérletgyűjtés Apatinban sikerülni?

Kegyület és igazság.

III.

Hiteles történeti kútfőkből nem lizsem, hogy ki lehet deríteni valamit azon honvédek kilitére és hősei maguktartására nézve, kik a köznép beszéde szerint Ó-Becsénél elesetek ugyanitt nyertek nyugvó helyet. A magánegyenek elbeszéléseit, sőt írásbeli följegyzéseit is gondos bírálat alá kell venni, mert utánuk könnyen téves adatokat veszünk valók gyanánt.

Szija István, szenttamási esperes-plébános följegyzéseit például hiteleseknek véltem; idéztem is belőlük II. közleményemben, de Horváth Mihály munkáját olvasgatva, csakhamar tévesnek ismerem föl egy adatát.

Ó ugyanis azt írja, hogy először *Csuha* ezredes intézett Becse felől támadást Szenttamás ellen, még pedig *július 21-én*. Azonban Horváth szerint az első támadást *Bechtold* tábornok intézte Ó-Becse felől *július 14-én* és nem 21-én, ki 3 órai ágyuzás után, mely az ellenség sáncainak mitsem ártott, visszavonulót fuvattott és seregét Ó-Becsére indította vissza.

Damjanics ugyanakkor Turját ostromolta sikertelenül. Veszteségünk nem volt ugyan tetemes; a halottak száma, kik közt b. Oreczy István el este közfájdalmat okozott, csak hatra; a sebesülteké 17-re ment. De ezek bizonyára nem a könyved ágyuzás alkalmával, hanem Turjánál estek el, vagy sebesültek meg, s az elesetek ott is temetődtek el, legalább Oreczy bárónak se hire, se hamva Ó-Becsén.

Bechtold 2-ik támadását augusztus 19-én intézte, de előbb főhadit szállását Ó-Becséről Verbaszra tette át. E támadás nagy erővel tétetett és hogy teljes sikerre nem vezetett, Bechtold gyanus viselete okozta, ki, midőn a magyar csapatok már jelentékeny előnyüket vívtak ki, visszavonulást parancsolt. De ezen támadás nem Becséről történt, a mi ügyünkkel nem is függ össze.

A harmadik támadást Szenttamás ellen maga Mészáros Lázár hadügyminiszter intézte szeptember 11-én. E nagy támadásnál az Ó-Becsén tanúzótt nemzetőrök is alkalmazzák, kikkel Jach ezredes Turja felé indult. 20—30 ember vesztesége volt a magyar seregnek e sikertelen támadásnál, köztük két tiszt s egy ifjú gróf *Festetic*, ki önkényes közlegénykép vett részt az ostromban. Ezek sem Becsén fekszenek; Mészárosnak nem itt volt a tábor, nem is ide vonult vissza. Szeptember 23-án be van ugyan jegyezve egy honvéd halott, a szentségekkel ellátva, és 25-én egy önkéntes vadász köztiszt szintén a szentségekkel ellátva, de semmi körülmény sem igazolja,

hogy azon dicstelen támadás alkalmával sebesültek volna meg, s ha igen, jobb hallgatni róluk, mert a támadás oly kedvetlenül, ügyetlenül történt, hogy az ostromra vonuló csapatok eltévtek s alig tudtak Szenttamásra érni. „A legénységben is hiányzott — mondja Horváth — az önfeláldozásra kész lelkesedés.“ Egy székely zászlóalj a ködben tévedésből a magyar seregre lödözött egy ideig. *Mészáros boszuságára minden lanyhán, kedv és lelkesedés nélkül ment.*

1849-ben Ó-Becse a szerbek kezében volt. Mint és mikor került ezek kezére? Nem tudom. Mivel az anyakönyvek január 19-én megszűnnek, azt gondolom, ezen időtájon történhetett. Elég az hozzá, hogy a Szenttamásról ide menekültekkel is szaporodván itt a szerbek, sáncokat még inkább megerősíték s hosszabb ellenállásra készültek. Április 17-én Perczel ellenük indult. Az ellenség itt, erős sáncai dacára, végkép elvesztette bátorságát s rövid ellentállás után átkelt a Tiszán. Itt nem is volt tehát alkalom valami hősi cselekedetre.

Horváthnál nem találok nyomát annak, ki, mikor és mint gyújtotta fel Ó-Becsét? Csak azt tudjuk, hogy a város hamuvá égett. Még június 24-én állt a város, ekkor vonult vissza Czintula a Tisza balpartjára s talán ekkor gyújtották fel maguk után a várost, hogy az ellenségnek menedéket ne szolgáljon s Jelasics nem is ide, hanem előbbi állására tért vissza a Ferenc-csatornához.

Ugy remélik, hallottam is valakitől, hogy Becsét nem a szerbek, hanem a magyarok perzselték fel.

Valóban furcsa, hogy ez az Ó-Becse oly fontos táborhely volt a szabadságharcban, s alig van az itt lefolytatott érdekes, részletes eseményekből valami feljegyzése, de az élők emlékezetében is inkább álmoképek zsonganak, s hirtelen érdeklődés alig tud valaki valamit elbeszélni, aki beszél is, csak általánosan emleget gyetmást, a nélkül, hogy egyéneket megnevezni s élethű körülményekkel megértetni tudna egy-egy figyelemre méltó mozzanatot.

Ekként még mindig nincs reményem, hogy helyes megfontolással illő lehet az állítólag itt elesett és itt nyugvó honvédeknek emléket állítani.

Mikor a szerbek kedves költőjük Radicevits Bránkó csonthaját Bécsből nagy kegyelettel szülőföldjére szállították, valami kópé ellenük azt hirdette, hogy eltévesztették a dolgot s a valódi Bránkó helyett valami szabólegény csonthaját szedték föl és hozták haza. Nem tudom, volt-e valami igaz a dologban? de nem szeretném, ha rólunk is hasonló mókát lehetne valakinek megeresztenie. Minthogy senki sem tudja bizonyosan, melyik hant alatt nyugszanak keresve keresett honvédeink, még megeshetik, hogy valamely Morvaországból idetértve szegény tapecírer sírját ékítőnek fel szörnyen lángoló hazafias buzgalomunkban.

Szilik József.

A zombori artézi kút.

(Ásatási eredmények.)

A helybeli artézi kút nemsokára át lesz adva a közhasználatnak. Ez a körülmény alkalmul szolgálhat arra, hogy az ásatások eredményét összefoglaljuk vidékünk geológiája és őstörténete szempontjából, mert tudvalevőleg a hygienikus szemponton kívül a két szempont az leginkább, a mely szerint valamint minden más, egy zombori artézi kút is méltánylandó.

A geologia és az őstörténet egymással a vidéken is egészen összeforr s így mind a földtanunk, mind pedig a praehistoriának tudományos művelőit egyaránt érdekelhetik azon eredmények, a melyek e kút ásatása alkalmából szemünk elé tárulnak. Ami a geológiát illeti, ez a szaktudomány a Bácskaság területéről eddig nem sok adattal rendelkezett, mert e téren kutatások nem igen tétettek, de sőt alkalom sem igen kínálkozott a kutatásokra. Eddig csak a folyók partszakadécai s a kisebb-nagyobb földmívelétek alkalmával történt észleletek szolgáltattak irányadul vidékünk földtani viszonyaira nézve s ezek az észleletek köztudomás szerint vajmi fogyatékosak s vajmi kevésbé megbízhatók valának. Hogy a tudományos körökben mekkora tájékozatlanság uralkodott a Bácskaság földtani viszonyait illetőleg egészen a legújabb időkben is, nyilván mutatá a vaskuti halmok példája, melyekről hazánk egyik elsőrangú szaktudósa látta jónak kinyilvánítani, hogy azok geologiai eredetűek, holott a nem sokkal utóbb eszközölt ásatás napnál fényesebben igazolta, hogy e halmok emberi kéz által (sírok gyanánt) építettek.

Mióta azonban vidékünkön is mind több és több artézi kút létesül, e kutak ásatása után alkalom nyílik a Bácskaság talajának részletes és beható vizsgálatára. A nagy magyar medence s általában az alföld területén eddig ástott kutak arról tanuskodtak, hogy vidékünk talaja, mint egykori tengerfenék üledékes (sedimentár) rétegekből áll, a mely üledékekhez az anyagot (lész, homok, kavics stb.) az ide szögellő folyók szolgáltatták a geologiai harmadkor végén. A püspökladányi, hódmezővásárhelyi, szentesi, szegedi és szabadkai kutak ásatási eredményei azt is mutatták, hogy a magyar alföld talaja a lész, agyag, homok és kavics által alkotott rétegekből áll s hogy e rétegek vastagsága vagy mélysége pl. Szentestől Szegedig és onnan lefelé fokozatosan növekszik. Végül ugyanezen kutak alapján lón világos az is, hogy a vidékünket egykor borított tenger fenekét az üledés rétegek alatt létező harmadkori (tertiár) kövületes réteg, az u. n. levantei emelet képezte.

Az itt említett tudományos észleleteket a zombori artézi kút ásatása is nagyobbrészt igazolta, a mennyiben

az eddig konstataált rétegek itt is előfordultak s hogy az egyes rétegek Szentestől Zombor felé fokozatosan vastagodnak, ezt szintén beigazolva látjuk akkor, ha tudjuk, hogy a sedimentár üledék Szentesen 220, Szegeden 250, Zomborban pedig 390 méternél mélyebbrek találtatott. Arra nézve, hogy az imént említett levantei emelet a vidékünkön hol kezdődik, az üledékes rétegek rendkívüli mélységénél fogva biztos adatot nem nyertünk.

A zombori artézi kútból előkerült anyagok szerint a vidék talaja a földszinttől lefelé 393 méterig a következő sorozatot tünteti fel: 4⁶⁰ méternél sárgás agyag, 10 m-nél homok, 37 m-nél kavics, 38 m-nél homok, 46 m-nél barna agyag, 48 m-nél homok, 60 m-nél barna agyag, 71 m-nél homok, 72 m-nél kavics, 112 m-nél szürke agyag (kavicsos), 123 m-nél kék agyag (kavicsos), 139 m-nél homok, 150 m-nél szürke agyag, 162 m-nél homok, 165 m-nél fekete agyag, 181 m-nél homok, 187 m-nél barna agyag (kavicsos), 224 m-nél homok, 254 m-nél barna agyag, 281 m-nél sárgás agyag, 320 m-nél sárgás agyag (kavicsos), 325 m-nél kék agyag, 344 m-nél sárgás barna agyag, 350 m-nél homokos agyag, 351 m-nél homok, 354 m-nél szürke agyag, 362 m-nél barna agyag, 365 m-nél fekete agyag, 383 m-nél sárga agyag (kavicsos), 393 m-nél szürke agyag.

Ezen anyagoknak a többi artézi kutak megfelelő mélységből előkerült anyagaival való összehasonlítása s ásványtani elemzése lesz már most a szaktudomány feladata, amiből bizonyára az is kiderülend, hogy a zombori artézi kút a hygienikus szempontokon kívül a szaktudományra nézve is maradó becű és fontos alkotás jellegét viseli magán.

Dudás Gyula dr.

Ede napra.

— Dr. Margalits Ede barátomnak. —

Nagy utat megjártunk, míg eddig eljöttünk.
Sok célhoz jutottunk, sok áll még előttünk.
Nincs időnk kitérni még a pihenőre;
Jelszava a kornak: előre! előre!

Csak egy évtized még s a század bezárul,
Jövendő időknek ragyogó napjúl.
Mert az új századba fölemelt lélekkel,
Minden szent jogával lép a szabad ember.

S a nagy idő-mesgyén túl a jövendőnek
Uj, dicső eszméi e nap hevén nőnek;
A mi alkotása tör majd az egekre,
Benne él e század: a szabadság lelke.

Nagyok, óriások teremték az eszmét,
Mártírkoszorúval gigászok övezték, —
De kiépítésén e hatalmas kornak:
Vezetők és népek sűrűn sorakoznak.

Oh, csak minél többet: vezetőt és népet,
Mely a haladásnak ösvényére lépett,
Vezetőt, ki buzdít, verejtékét hintve:
Oh, csak minél többet, olyanokat — mint te!

S csak olyant ne látnék soha-soha senkit,
A ki mindig gáncsol, maga mit se lendít,
Nem azt nézi: hol kell követ rakni, merre?
De hányja kajánul a munkás emberre.

Te abban a körben, hova inte sorsod,
Vezetői tisztet fényesen megoldod,
Lankadatlan munkálsz, tollal, szóval, tettel,
Mindig lelkesülten, mindig becsülettel.

Írj! beszélj! sok van már, a ki hallgat téged,
Harcosát a honnak, az állameszmének, —
A ki mindig ott vagy és helyt állsz a gáton:
Hű hazafitársam! igazi barátom!

Dömötör Pál.

A közönség köréből.

Szélhámosság.

F. évi február hó 26-án d. e. 10 órákor szobámba toppan a „Tintner J. E.“-féle egyik ügyignő, ki magát Krenauer Alajosnak bemutatja és A. G. barátom jelenlétében demosthenesi ékesszólással, de a szavaknak igen nehézkes kijetésével ajánlatotl írószereket megrendelés céljából. Látna nagyon megkopaszodott fejét, önkénytelenül ezen közmondásra gondoltam: „A huncut kopaszodik.“

De a világ ezen sujtó itéletét magamévá eddig nem tettem, de ezután sem teszem, mert hiszen nálam is már ritkul a haj és így tölem senki zokon nem veheti, ha én csupa önszeretettől, de különben mások iránti tekintetből is az említett közmondással szemben határozottan, de azért szerényen ezen elvet valom: „Az ember becsületességben kopaszodik.“ De sajna ezen elvemnél igaznak bizonyult ezen axioma is: „Nincs szabály kivétel nélkül.“

Ugyanis Krenauer Alajos ur (?) tolkodásig menő unszolására rendeltem magamnak 300 drb levélpapírost és ugyanannyi borítékot. De megrendésem után nyomban követelt az ipse legmélyebb alázatának kifejezése mellett 1 firtot előlegképen, a melyet, bár hosszúra nyult képpel meg is adtam.

F. hó 5-én d. e. ki jó szobámba, mint a kedves ügyignő ur és sugárzó arccal jelenti: „Megjött a papíros.“ De ezen mondatához egy másikat is nagy szerénnyen mellé rendelt, mely imígyen szólt: „De kérném a hátra levő két forintot, hogy a postán a levélpapírost kiváthassam és önnek elhozhasssam.“

